

לכבוד
ח"כ ניסן סלומיאנסקי
יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט
חברי הוועדה ועדת חוקה, חוק ומשפט
כנסת

נכבדי,

הנדון: פגיעה בשעבוד הצף ובנושים הלא מובטחים במסגרת הדיונים בהצ"ח חדלות פרעון ושיקום כלכלי

1. אנו פונים אליכם כדי להביא בפניכם את התנגדות נשיאות הארגונים העסקיים לפגיעה בלתי מאוזנת - במסגרת הדיונים בהצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי בוועדה הנכבדה שבראשותך - באפשרותם של הנושים הלא מובטחים להיפרע את חובם מכספי קופת הנשייה, כמו גם במעמדו של השעבוד הצף - ובעקבות כך באותם עסקים המסתמכים כיום על שעבודים צפים על מנת לגייס אשראי.
2. הצעת החוק המקורית של משרד המשפטים כללה מהלך משולב, אשר נועד לסייע לנושים הלא מובטחים בהליכי חדלות פירעון, אך מבלי לפגוע בצורה קיצונית במעמד השעבוד הצף, החיוני כל כך בחיי המשק והכלכלה. מחד, הוצע להפחית את החובות שיוקנה להם מעמד של דין קדימה (בעיקר חובות למוסדות מדינה שונים). מאידך, נקבע שנושה מובטח בשעבוד צף יזכה בעדיפות רק ביחס ל-75% מהתמורה ממימוש הנכס המשועבד. כאמור, מהלך משולב זה נועד לרכז את החשש כי הפגיעה במעמד השעבוד הצף תפגע באופן מרחיק לכת בשוק האשראי, וכן לשפר את סיכוייהם של הנושים הלא מובטחים המאוחרים יותר בסדרי הנשייה להיפרע את חובם.
3. אולם, למיטב הבנתנו, עלו לאחרונה בישיבות הוועדה יוזמות לבטל את הפגיעה המוצעת בנושים שחובם נמצא במעמד של דין קדימה (כגון, מס הכנסה ומע"מ, רשויות מקומיות והביטוח הלאומי). כל זאת, תוך השארת המגבלה המוצעת שלפיה רק 75% מהתמורה ממימוש שעבוד צף תעמוד לזכות הנושה המובטח.
4. אין כל ספק, כי קבלת יוזמות אלה, משמעותה פגיעה משמעותית ביותר מכמה היבטים:

א. פגיעה בסיכויים של הנושים הלא מובטחים להיפרע את חובם: כאמור, המהלך המשולב המפורט לעיל נועד לאפשר לנושים הלא מובטחים להיפרע את חובם מקופת הנשייה, למרות שהם מאוחרים יותר בסדרי הנשייה. היוזמה להרחיב את דין הקדימה למדינה תגרום באופן ישיר להגדלת "הסיכוי" שלנושה הלא מובטח לא יישאר מספיק כסף בקופת הנשייה להיפרע את חובו.

ב. פגיעה במעמד השיעבוד הצף כבטוחה לחוב:

משמעותה של פגיעה בשיעבוד הצף היא נרחבת: כתוצאה מפגיעה זו עלולה להיווצר פגיעה חסרת תקדים בעסקים שמתממנים בעיקר באמצעות מתן שעבודים צפים, לרבות עסקים קטנים. ונסביר:

עבור מגוון רחב של עסקים, השעבוד הצף מהווה נדבך חיוני ליכולת גיוס האשראי, ובכך תורם גם לפיתוח המשק ולצמיחת הכלכלה. עסקים רבים בתחום התעשייה, המסחר והשירותים, נדרשים לקבלת אשראי כדי לממן את הפעילות השוטפת וכאמצעי לגישור על פערים בתזרים ההכנסות שלהם. במקרים רבים, לעסקים שכאלה אין די נכסים קבועים כדי להעמיד לרשות הגורם המלווה שעבוד קבוע, והם מעניקים לגורם המממן שעבוד צף על מכלול הנכסים שלהם, כגון מלאי, חייבים, הכנסות עתידיות וכדומה.

עסק שמכלול נכסיו משמשים כיום כבטוחה לחוב שנטל לצורך מימון הפעילות השוטפת שלו יוכל בעתיד להעניק עדיפות לגורם המממן רק ביחס ל-75% מהנכסים שלו. במקביל, ובניגוד להסדר המקורי בהצעת החוק, יהיה הנושה המובטח בשעבוד צף נחות לקבוצה גדולה יותר של נושים אשר חובם ייוותר במעמד של דין קדימה.

כאמור, התוצאה הצפויה של מצב דברים זה הינה, כך נראה, פגיעה משמעותית ביכולת המימון של עסקים המתבססים על שעבודים צפים. קביעת מגבלה של 75% של השעבוד הצף ללא הפחתה של החובות בדין קדימה עלולה לפגוע ביכולת לקבל אשראי בהתבסס על שעבוד צף: מלווה שמסתמך כיום על השעבוד הצף יידע בעתיד שרק 75% מערך הנכסים הכפופים לשעבוד הצף משמשים כבטוחה לחוב ולכן ככלל, ניתן להניח שיפעל להתאים את התנאים של

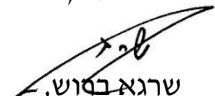
ככלל, ניתן להניח כי בסופו של דבר עלולה יוזמה זו לגרום לפגיעה בתנאי האשראי עבור המגזר העסקי, כמו למשל לייקור הריבית, לצמצום היקף האשראי, לדרישת שעבודים קבועים או בטחונות נוספים מבעלי העסקים, וכד'. השלכות אלו עלולות לפגוע בכל סוגי העסקים במשק, ובפרט בעסקים קטנים הזקוקים לאשראי ורגישים מאוד לכל שינוי בהיקפו ובמחירו. אנו מאמינים כי לא לכך מכוון המחוקק.

5. התעקשות רשויות המדינה על שימור מעמדן העודף בהליכי חדלות פירעון לא אמורה לבוא על חשבון העסקים המתבססים כיום על שעבודים צפים לצורך מימון הפעילות השוטפת שלהם, ולא על חשבון הנושים הלא מובטחים, וסיכוייהם להיפרע את חובם, כפי הרציונל של הצעת החוק. ככל שיש כוונה להשאיר לנושים לא מובטחים נתח משמעותי יותר בהליכי חדלות פירעון, יש לחזור למהלך המשולב שנקבע בהצעת החוק של משרד המשפטים, ובוודאי לא להחמיר אותו.

6. רק לשם שלמות התמונה נציין, דבר שבוודאי ידוע לוועדה, שגם למנגנון כפי שהוא בהצעת החוק אין אח ורע בעולם, ואפילו באנגליה, שבה קיים מנגנון דומה, הפגיעה בשעבוד הצף היא בשיעור של 20% וגם היא עד סכום מסוים, ואין שם מעמד של דין קדימה לרשויות המס, שבא על חשבונם של כלל הנושים, המובטחים והלא מובטחים.

7. מכל מקום, אנו סבורים שניתן לבצע שינוי כה מקיף בשוק האשראי עבור המגזר העסקי, מעבר לקיים בהצעת החוק הנוכחית, רק לאחר בחינה כלכלית מקיפה שתקבע כי היתרונות של שינוי כזה תעלה על ההשפעות השליליות הצפויות לו עבור המגזר העסקי. למיטב הבנתנו, רשויות המדינה לא ערכו בדיקה כלכלית שכזו.

בכבוד רב,



שרגא בנ-זור,
יו"ר נשיאות הארגונים העסקיים

העתק: ח"כ איילת שקד, שרת המשפטים